

Національний архітектурно-історичний заповідник «Чернігів стародавній» очолила Наталія Реброва

Вона призначена рішенням Міністерства культури та інформаційної політики України. Заповідник належить до сфери управління Міністерства.

20 травня, т. в. о. міністра Ростислав Карандеев представив колективу заповідника нову директорку Наталію Реброву.

«Сьогодні перед заповідником особливі виклики, пов'язані зі збереженням спадщини, яка руйнується через чинники пов'язані з війною, а також внаслідок безвідповідального ставлення тимчасових користувачів, які і понині у судових процесах намагаються повернути ці ж об'єкти в користування релігійній громаді Української православної церкви. Наразі потрібно сформулювати реальний план дій для оптимізації усіх процесів та перетворення заповід-

ника у потужний культурно-освітній центр. На жаль, до закінчення війни мова не йде про повне відновлення, але працювати в цьому напрямку потрібно вже зараз», сказав Ростислав Карандеев.

Очільник МКІП відвідав Троїцький собор, який входить до заповідника. Це визначна пам'ятка доби Гетьманщини у Чернігові, збудована коштом Івана Мазепи. Троїцький монастир повністю звільнений епархією УПЦ Московського патріархату. Отже, керівництво Заповідника разом з МКІП має втілити комплексне рішення не тільки з реабілітації пам'яток після безвідповідального користування, а й повернути до життя та відповідного використання всього комплексу.

Реброва Наталія Борисівна закінчила Чернігівський державний педагогічний інститут імені Т. Г. Шевченка. В 2021 році здобула науковий ступінь «кандидат історичних наук» в Національному університеті «Чернігівський колегіум» ім. Т. Г. Шевченка.

З 1997 року Наталія Реброва почала працювати у заповіднику «Гетьманська столиця» у Батурині. Спочатку науковим співробітником, а з 2002 року була призначена на посаду Генерального директора заповідника, на якій працювала до 15 травня 2024 року. Під її керівництвом заповідник сформувався і утвердився, став один із кращих національних закладів України.

«Гарантую, що всі рішення будуть прийматись з повагою до міста Чернігів та в межах чинного законодавства, рішення будуть швидкими. З керівниками структурних підрозділів ми все проаналізуємо і презентуємо Міністерству культури та інформаційної політики план нашого бачення розвитку та збереження надбань Національного заповідника «Чернігів стародавній», зазначила Наталія Реброва.

Національний архітектурно-історичний заповідник «Чернігів стародавній» – науково-дослідний та культурно-освітній заклад архітектурно-історичного спрямування. Він об'єднує комплекс нерухомих і рухомих пам'яток матеріальної та духовної культури, які становлять виняткову історичну, мистецьку, художню та наукову цінність.

Сьогодні майновий комплекс заповідника включає 26 пам'яток національного значення, а загальна площа заповідника становить понад 26 га. Майновий комплекс включає 36 об'єктів. Шість пам'яток належать до домонгольського періоду і вважаються одними з найдавніших у Східній Європі: це Спасо-Преображенський собор, Борисоглібський собор, П'ятницька церква, Троїцько-Іллінський монастир з печерним комплексом та Слезький монастир.

Також у заповіднику розташовані пам'ятки більш пізнього періоду: Полкова канцелярія (XVII ст.), Колегіум (початок XVIII ст.), Катери-

нинська церква (XVIII ст.), Будинок архієпископа (XVIII ст.), Будинок губернатора (XIX ст.) та інші. До нього входять два пам'ятника монументального мистецтва: гетьману Івану Мазепі скульптора Геннадія Єршова та князю Ігорю Чернігівському скульптора Карена Саркісова.

Фонди заповідника налічують понад 70 тисяч одиниць. Це і унікальна колекція іконопису XVIII – XIX ст. з 800 ікон, колекція стародруків, колекція таврованої цегли, колекція художнього металу тощо.

Заповідник також веде виставкову діяльність. За роки його існування в ньому пройшло понад 120 тимчасових виставок і діє 10 постійних експозицій. Тут показували роботи Іллі Рєпіна, Тетяни Яблонської, Тараса Шевченка, Федора Кричевського, Миколи Пимоненка, Дмитра Якутовича та інших художників.

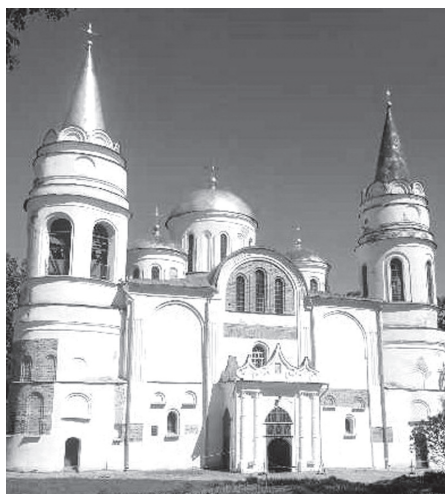
Минулого року комісія МКІП підтвердила передачу державі 18 об'єктів заповідника, зокрема, стародавніх соборів, якими користувалася Українська православна церква Московського патріархату.

Історичний центр Чернігова, міста з тисячолітньою історією, є кандидатом на внесення до Списку об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО. Міністерство культури та інформаційної політики спільно з обласною та міською адміністраціями почало опрацювання номінаційного дос'є щодо культурного ландшафту середмістя Чернігова.

Повідомляє Національний архітектурно-історичний заповідник «Чернігів стародавній»

Спасо-Преображенський собор приводять до ладу після тривалого користування московською церквою

– Ми не втручаємося в поверхневий живописний шар, в авторський шар. Знімаються тільки поверхневі забруднення. Якщо під кіптявою ми бачимо тільки сіро-чорну масу і більш нічого і вгадується якісь силуети, то вже на розчищених ділянках видно колір, ми бачимо там і жовтий, охристий, зеленкуватий. Починає грати працювати живописний шар, так, як він має бути, – розповів художник-реставратор заповідника «Чернігів стародавній» Олександр Ткач.

Олександр Ткач поступово розчищує настінний розпис 19-го століття у соборі. Кажеться, на таких фрагментах добре видно різницю між авторським живописом і тим, яким він став, поки пам'яткою користувалася УПЦ московського патріархату.

Цей розпис, за словами реставратора, зберігся ще непогано, тоді як у великій залі бруд подекуди проник у фарбу настільки глибоко, що є аварійні відшарування. Його ж колеги – співробітники

заповідника за кілька днів демонтували дерев'яні кіоти, встановлені і залишені московською релігійною громадою, відмивають від кіптяви стіни та колони і прибирають сміття.

– Павутиною, мохом кругом стіни всі, вікна забиті, і стільки ж і сміття було, поприбирали. Вони заробляли гроші, вони сюди своїх рук не прикладали, – говорить робітник заповідника Віктор Герасченко.

– Ми подивимося на стіни, на підлогу – смітник. Впродовж 30-ти років цей смітник підсилювався і підсилювався це просто, навіть, соромно усвідомлювати, – зауважила генеральна директорка заповідника Наталія Реброва.

Вона пояснює, що пам'ятку приводять до ладу і музеєфікують кожний її елемент, аби не втратити тисячолітню історію. А також наново відкрити собор для українців і всього світу. Кажеться, це завдання не лише заповідника. Реставраційні роботи, навіть чищення стін, тут мають виконувати лише спеціалісти, консультації надають і провідні фахівці з Києва. Тавкож громадські організації, бізнес та всіх небайдужих запрошують допомогти тим, чим можуть.

– Нам потрібен транспорт – заповідник не має свого транспорту. Якщо немає транспорту, нам потрібні пальне, матеріали для реставрації, ви можете тільки уявити об'єм, який необхідно виконати тут реставраторам. Їм необхідні всі інструменти, їм необхідний матеріал, – додає Наталія Реброва.

Перлину історії та архітектури, найстаріший собор України планують відкрити для відвідувачів уже в червні. Усі заходи, які тут відбуватимуться, зокрема і релігійні богослужіння, координуватимуть з громадою та державою.

Заповідник пропонує інтерактивні лекції для дітей

Знайомство дітей та школярів з архітектурними пам'ятками Чернігова, його історією та музейними колекціями може бути цікавим та водночас пізнавальним.

Національний заповідник з 1 червня пропонує інтерактивні лекції для дітей 5-12 років. Вони передбачають застосування сучасних технологій та інтерактивних форм спілкування, розвиваючи у дітей культурні та освітні навички, які так необхідні у процесі формування і становлення особистості.

Тривалість лекції: для дітей 5 – 9 років – 30 хв., для дітей 10 – 12 років – 40 хв. Лекції проводимо для груп від 5 осіб, вартість – 100 грн для групи.

Календар червня

Чернігівська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Софії та Олександра Русових видає щорічний календар «Знаменні і пам'ятні дати Чернігівської області на 2024 рік». Укладачі: Л. Студьонова, І. Каганова. Відповідальний за випуск Ю. Соболев. Друкуємо частину календаря на червень.

1 – В Ічні народився Євген Львович Ревуцький (1919 – 2006), лікар, доктор медичних наук, професор, лауреат Державної премії України. Син композитора Левка Миколайовича Ревуцького.

3 – В 1894 р. відбулися збори Чернігівської громадської бібліотеки (нині обласна бібліотека імені Софії та Олександра Русових), на яких було вирішено надрукувати каталог бібліотеки, скасувати плату за відвідини читальні, звернутися з проханням до земських і міських громадських установ про субсидії, а до письменників та видавців книг – про пожертвування. З цього часу бібліотека стала ще більш відомою в місті установою.

9 – В с. Волосківці Корюківського району народився Анатолій Васильович Гайдамака, (1939 – 2023), художник-монументаліст, народний художник України, лауреат Національної премії імені Т. Г. Шевченка. Відомі його роботи – меморіали в Батурині, Крутах.

10 – В Харкові народився Юрій Михайлович Дмитрук (1939), архітектор, лауреат премії імені М. Коцюбинського за проєкт приміщення літературної експозиції Чернігівського літературно-меморіального музею-заповідника М. М. Коцюбинського. Працював в обласному відділі у справах будівництва та архітектури, Чернігівській філії «Діпроцивільпромбуду».

19 – Народилася Лілія Василівна Бондаревич (Черненко) (1954), журналістка, член Спілок письменників України

і Білорусі, авторка багатьох книг прози і поезії, лауреатка обласної премії імені М. Коцюбинського, ряду інших літературних премій. Народилася в Республіці Білорусь. Давно мешкає у Прилуках.

20 – В с. Гирявка Конопольського повіту Чернігівської губ. народився Олександр Матвійович Лазаревський (1834 – 1902), історик, генеалог, джерелознавець та видавець. Тривалий час жив і працював у Чернігові.

На Чернігівщині народився Олександр Васильович Дорошкевич (1874 – 1918), генерал-майор царської армії, командувач 31-го армійського корпусу, генерал-хорунжий Армії Української держави. Розстріляний у Чернігівській в'язниці чекістами.

В с. Бурімка Прилуцького району народилася Валерія Євгенівна Козловська (1889 – 1956), одна з перших жінок-археологів, музейник. Організувала та очолила наукову археологічну експедицію на Остерщині.

22 – День скорботи і вшанування пам'яті жертв Другої світової війни в Україні.

23 – В Ічні народився Віталій Федорович Шевченко (1954 – 2018) – журналіст, політик, письменник, народний депутат України II, III і IV скликань. Голова Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення (2005 – 2009). Автор книг прози, поезії, публіцистики. Засновник і голова «Благодійного Фонду Віталія Шевченка», що видав багато книжок з історії, краєзнавства, насамперед Ічнянщини.

27 – В Козельці народилася Марія Василівна Павлова (1854 – 1938) – українська палеонтолог та палеозоолог, випускниця Сорбонни, доктор зоології, почесний член АН СРСР, академік ВУАН. Перша жінка-професор, котра очолила кафедру палеонтології Московського університету.

Загинув Віталій Крутий

У Харківській області під час виконання бойового завдання загинув Віталій Крутий, директор краєзнавчого музею у місті Мена. Чоловіка мобілізували до лав прикордонних військ менше ніж пів року тому. Військовослужбовець загинув 12 травня.

Колектив Менського краєзнавчого музею імені В. Ф. Покотила написав: «Невимовний біль для всіх, хто знав, працював, дружив з Віталієм Олександровичем Крутим. Дякуємо, що були в нашому житті! Дякуємо за Ваш досвід, яким Ви щедро з нами ділилися, за Ваш талант, за професіоналізм!

Колектив музею висловлює щирі співчуття батькам Віталія Олександровича».

Колеги науковця з управління «Туристичний інформаційний центр» Чернігівської міської ради зазначили, що колишній очільник музею був чудовим гідом і наставником. «Він був не просто хорошим краєзнавцем, а ще і відмінним науковцем. Це людина, яка хотіла жити, хотіла творити, хотіла популяризувати рідний край».